

ЗВО «АКАДЕМІЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАВА»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

ЗВО «Академія рекреаційних
технологій і права»

Людмила СТАСЮК

04 2026 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту

**замість ЄФВВ предметного тесту з педагогіки та психології
для участі у конкурсному відборі для здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти на основі раніше здобутих НРК6, НРК7
(особам, яким надано таке право згідно Правил прийому до ЗВО «Академія
рекреаційних технологій і права» в 2026 р.)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Пропонована програма предметного тесту з педагогіки та психології замість ЄФВВ для вступників, яким надано таке право відповідно до Правил прийому до ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права» в 2026 році, розроблена на основі Програми предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання здобуття ступеня магістра на основі НРК6, НРК7, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2024 р. № 426.

Метою предметного тесту з педагогіки та психології замість ЄФВВ є перевірка рівня засвоєння абітурієнтами теоретичних основ сучасної педагогіки та психології, ступінь розвитку їх професійного мислення та оволодіння практичними вміннями і навичками, необхідними для подальшого опанування освітніх програм магістерського рівня в галузі 01 Освіта/Педагогіка.

Завдання предметного тесту з педагогіки та психології:

- виявлення рівня теоретичних знань з основ загальної педагогіки та психології;
- виявлення розуміння психолого-педагогічних концепцій, теорій, закономірностей, підходів, принципів, категорій тощо;
- визначення здатності до використання психолого-педагогічних компетентностей у майбутній професійній діяльності;
- перевірка здатності до педагогічного, критичного мислення, аналізу та ін.;
- перевірка готовності до застосування методів дослідження в педагогіці та психології;
- визначенні готовності вступників до вирішення прикладних завдань щодо організації освітнього процесу.

УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогіка та психологія у структурі сучасних наук

1. Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки.
2. Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
3. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток.
4. Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування, образ.
5. Структура та основні галузі педагогіки.
6. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості

1. Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості.
2. Співвідношення понять "людина", "особа", "індивід", "особистість" та "індивідуальність".
3. Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу.
4. Вікова періодизація психічного розвитку особистості (за Е. Еріксоном). Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.
5. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності.
6. Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра.
7. Закономірності психічного розвитку та принципи навчання і виховання як основні механізми соціалізації та розвитку особистості учня.
8. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.
9. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогічна та психологічна думка XVII - початок XX ст.

1. Педагогічна теорія Я.-А. Коменського.
2. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди.
3. Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича.

4. "Вільне виховання" в педагогічній системі М. Монтесорі.
5. М. Грушевський про українську мову й українську школу.
6. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського.
7. О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості.
8. Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт.
9. Г. Еббінгауз: закони пам'яті. Крива забування Г. Еббінгауза.
10. Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.

Педагогічна та психологічна думка XX - початку XXI ст.

1. Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості.
2. Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості.
3. Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.
4. Неофрейдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.
5. Ідеї педагогічної психології у працях С. Балая.
6. Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів.
7. Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського.
8. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер).
9. Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка.
10. Теорія вчинку В. Роменця.
11. Виховний ідеал Г. Ващенко.
12. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України "Про освіту" (чинна редакція)).

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Планування та забезпечення якості дослідження

1. Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
2. Програма дослідження: структура, вимоги до її складання та етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
3. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.
4. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.

Методи збирання інформації

1. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.
2. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення.

3. Поняття "тестування". Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування.
4. Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, онлайнкові, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до формулювання питань. Інтерв'ювання.
5. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.
6. Соціометрія: процедура застосування та інструментарію (анкета, шкали).
7. Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.

Методи аналізу емпіричних даних

1. Вимірювання: визначення, види, рівні.
2. Описова статистика. Кількісний та якісний аналіз даних.
3. Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції.

РОЗДІЛ 4. ПРИКЛАДНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Освіта і навчання особистості

1. Дидактика як теорія освіти і навчання: її сутність, основні категорії. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна).
2. Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати). Навчання, уміння, научіння.
3. Поняття про базові принципи навчання та їх характеристика.
4. Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття. Знання, уміння, навички, компетентності.
5. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання - осмислення - розуміння узагальнення - закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань.
6. Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні). Загальні вимоги до вибору методів навчання.
7. Засоби навчання: їх ознаки, функції та характеристика. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).
8. Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове, дистанційне). Компетентнісний підхід у навчанні.
9. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.

10. Урок як форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Вимоги до підготовки вчителя до уроку.
11. Активні (соціально-психологічні) форми організації освітнього процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.
12. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.
13. Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.
14. Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, проблемні, ігрові, інтерактивні).
15. Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.

Виховання особистості

1. Сутність і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу.
2. Принципи процесу виховання. Характеристика основних принципів виховання.
3. Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне, трудове, екологічне, статевो-гендерне, правове, економічне).
4. Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепція особистісно-орієнтованого виховання.
5. Методи виховання. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.
6. Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи.
7. Виховна взаємодія "вчитель-учень". Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів.
8. Учніське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів.

Особистість у життєвому та професійному просторі

1. Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості.
2. Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.
3. Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.
4. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Вчитель як суб'єкт професійної діяльності.
5. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога.
6. Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.
7. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стили поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування).
8. Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання конфлікту.
9. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.
10. Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство, керівництво, супровід. Типологія лідерства. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Алендарь Н. І., Антонюк В. З. Вплив науково-дослідницької діяльності на формування творчої особистості майбутнього вчителя початкової школи. *Педагогічний часопис Волині* : науковий журнал. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2018. №4. С. 95-100.
2. Баніт О. В. Змішане навчання в закладах вищої освіти: поєднання інноваційного і традиційного підходів. *Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу* : збірник матеріалів міжнародного форуму. Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ. 2023. С. 168-169.
3. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. Київ : НАУ, 2015. 240 с.
4. Варій М. Й. Загальна психологія : навч. посіб. [вид. 4-е, випр. і доп.]. К.: Знання, 2014. 1047 с.
5. Вітвицька С.С., Андрійчук Н.М. Основи педагогіки вищої школи : Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 3-е вид. виправ. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
7. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty/>.
8. Закон України «Про освіту». URL : <http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty/>.
9. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія. Теорія та практикум. К.: Університетська книга, 2017. 352 с.
10. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
11. Коберник І., Звиняцьківська З. Організація дистанційного навчання в школі : методичні рекомендації. Київ : ГО «Смарт освіта», 2020. 70 с.
12. Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Степко М.Ф. Вища освіта в Україні : навч. посіб. К. : Знання, 2005. 327 с.
13. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2013. 486 с.
14. Лунячек В. Е. Основи педагогіки вищої школи: навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 252 с.
15. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
16. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання в школі: теорія та практика (2-ге вид., доповн.). Київ: КНТ. 2021. 216 с.
17. Михайліченко М. В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
18. Михалюк А. Педагогіка: інтерактивний контент (2-ге вид., доповнене). Київ: Каравела. 2024. 256 с.
19. Мітіна С.В. Психологія особистості : навч.-метод. посіб. К.: Видавництво Ліра, 2020. 274 с.

20. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10>.
21. Пащенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка : підручник. К. : ЦНР, 2019. 228 с.
22. Поліщук В. М. Соціальна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення): навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2021. 217 с.
23. Поліщук О. П. Моральне виховання молодших школярів у процесі позакласної виховної роботи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. Випуск 65. С. 69-72.
24. Романовська Р та ін. Психологічна абетка для дошкільників : практично-методичний посібник. Харків: Ранок. 2023. 176 с.
25. Фізеші О. Педагогіка: основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Київ: Кондор. 2024. 390 с.
26. Хромець В. серія Педагогічні концепції: наприклад, Джон Дьюї: педагогічна концепція. 2024. 38 с.
27. Шапран О.І., Новак О.М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2018. 280 с.
28. Щербакова І. М., Харченко Т. Г. Психологія: теорія і практика : навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування згідно з Правилами прийому до Академії з метою перевірки знань та визначення рівня фахової підготовки вступника.

Результати фахового вступного випробування оцінюються в балах за шкалою від 100 до 200 балів. Тестовий білет складається з 25 питань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 8 балів. Особи, які отримали на фаховому вступному випробуванні менше 100 балів, не допускаються до участі в конкурсі. У разі, коли на одне місце претендують декілька вступників з однаковим результатом фахового вступного випробування, приймальна комісія враховує середній бал додатку до диплома, на основі якого відбувається вступ.